

Nieuwsbrief bosland

Nummer 5 – jaargang 4 – voorjaar 2011

Een uitgave van Bosland, een samenwerking tussen de gemeenten Hechtel-Eksel en Overpelt, stad Lommel, Regionaal Landschap Lage Kempen, Toerisme Limburg en het Agentschap voor Natuur en Bos

Foto © Rasi, Zúkauskaitė

Vlindertijd in Bosland

Graag presenteren wij u deze een kleurrijke nieuwsbrief met vlinders als onze centrale gasten. Naar Vlaamse normen heeft Bosland een uitzonderlijk rijke vlinderfauna. Op veel plaatsen kan je nog echt genieten van dertel gezelschap. In de soortenlijst staat een hele trist zeldzame soorten. Wie in Bosland op tocht gaat, kan hier pareltjes ontdekken die elders in Vlaanderen verdwenen zijn. En dat maakt Bosland (alweer) bijzonder. Vlindertjes zijn erg gevoelige dieren met een complexe levenswijze. Om ze te behouden zijn dan ook volgehouden inspanningen nodig. Heel wat ingrepen in Bosland stonden de voorbije

jaren in het teken hiervan. En wat goed is voor deze fraaie diertjes is ook goed voor ons leefmilieu en dus voor onszelf. Dat vormde in 2007 ook al de aanleiding voor de aanleg van een vlinderbos in de Vlindervallei.

De vlindertjes weerspiegelen de grote natuurrijkdom in Bosland. Iedereen is van harte welkom om hiervan mee te genieten. Van nu tot ver in september is het volop vlinderen geblazen. Lees verder in deze nieuwsbrief ook alles over onze Vlinderinstuif in juni.

bosland
dromen tussen bomen

Vegers voor Vlinders!?

Dat vegers (of borstels) vlinders kunnen helpen klinkt bizar, maar toch is het waar.

De heivlinder vertoeft graag op de heide in Bosland. Hij heeft het daar echt naar zijn zin. Maar er dreigt gevaar: Het pijpenstrootje rukt op. Dit is een sterk gras dat groeit op droge bodem. Als je hem z'n gang laat gaan, verdringt hij snel de purperen heide. Dit is niet goed voor de dieren die afhankelijk zijn van de heide.

Onze grootouders wisten hiervoor wel een oplossing. Zij staken regelmatig pijpenstrootje uit en maakten van de wortels handige vegers voor binnenshuis. Dat is echt precisiewerk en het leverde een stevige borstel op. Vandaag de dag zijn er weinig mensen die nog weten hoe je dit doet.

Bosland biedt leerlingen van de derde graad lager onderwijs de kans op een leuke manier eigenhandig een vegertje te maken. Tegelijkertijd komen ze méér te weten over het verhaal van de heivlinder, de heide en het pijpenstrootje.

Het educatief pakket Vegers voor Vlinders bestaat uit twee lesgedeelten en is dankzij de financiële ondersteuning van Bosland volledig gratis voor scholen in Hechtel-Eksel, Lommel en Overpelt.

Scholen die het educatief pakket willen aanvragen nemen contact op met Werkgroep Isis vzw (011/63.37.05).

Vlinderweelde dankzij afwisseling in natuur

Bosland is niet zomaar één aaneengesloten bosmassief. Tussen de bossen liggen erg waardevolle heidegebieden, valleien met bloemenrijke graslanden, akkers en houtkanten en zoveel meer. Het is dankzij deze afwisseling dat een kleurrijk pallet dagvlindertjes een thuis vindt in Bosland.

Algemene soorten kan je op vele plaatsen nog in grote aantallen vinden en tegelijk is ook het aantal zeldzame vlinders nog opvallend groot. Vele soorten zijn erg kieskeurig en vind je alleen in heel bijzondere biotopen. Met namen als Heideblauwtje of heivlinder is het makkelijk raden. Deze twee zeldzaamheden hebben goed ontwikkelde heide nodig. Plaatselijk en met wat geluk kan je beide soorten nog aantreffen. Ook andere soorten geven met hun naam al een stukje van hun geheimen prijs. De uiterst zeldzame veldparelmoervlinder bijvoorbeeld, is niet alleen een zeer karakteristieke soort van bloemenrijke graslanden. Het is bovendien een echt pareltje. Bosland is het enige gebied in Vlaan-

deren waar je deze soort broederlijk naast de kleine parelmoervlinder kan zien dartelen. Icarusblauwtjes, vuurvlindertjes en andere algemene soorten moeten in schoonheid niet onderdoen en maken er een frivool en bont gezelschap van. Ook wie het bos intrekt, kan nog bijzondere vlinders treffen. Langs bosranden leven het groentje en de bruine eikenpage een verborgen bestaan. Alleen wie opmerkzaam is en speurt tussen de toppen van struiken en kleine bomen maakt kans om deze kleine schichtige vlindertjes te spotten. Of wat dacht je van de kleine ijsvogelvlinder, een gracieuze bosvlinder, die zich alleen in goed ontwikkelde en vochtige bossen thuis voelt. De lijst van dagvlinders in Bosland oogt indrukwekkend en laat vermoeden dat Bosland een rijk vlinderland is. Maar dat is maar de halve waarheid...

Vlinders worden zeldzaam

In heel Vlaanderen staan vandaag 40 van de 64 soorten op de Rode Lijst. Dat wil zeggen dat deze soorten het moeilijk hebben om te overleven.

Kunstzinnig Bosland

Op vrijdag 13 mei werden de drie Land art-kunsten plechtig onthuld in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van Vlaams minister Joke Schauvliege. Dat gebeurde onder een stralende zon in Heesakkerheide te Overpelt. De hele namiddag werd door meer dan 100 kinderen nog hard geknutseld aan kleine kunstwerkjes om de onthulling nog extra op te vrolijken. Om 16u was het dan eindelijk zo ver. De drie sculpturen werden voorgesteld met een woordje uitleg van Will Beckers.

De sculpturen spelen met dimensies en de vormenrijkdom uit Bosland. Elk kunstwerk is een originele vertaling geworden van de hoofdthema's die Bosland gekozen heeft. We brengen ze nog even in herinnering: 'De Boom in' voor Hechtel-Eksel, 'Bijt in

het Zand' voor Lommel en 'Terug naar de wortels' voor Overpelt. Met de betrokkenheid van kinderen maakte Bosland ook met dit kunstproject haar kindvriendelijke karakter terug waar. Via workshops in alle gemeenten konden kinderen de voorbije maanden mee aan de slag. De natuur was niet alleen het decor, maar ook bron van materiaal en inspiratie. De minister, die zowel bevoegd is voor natuur als cultuur, vond dit kunstproject een originele manier om kinderen uit te nodigen naar de natuur te kijken en er ook actief in aan de slag te gaan.

Kinderblad

van bosland

Nummer 4 - jaargang 3 - voorjaar 2011

10 kleurrijke vlinders uit Bosland

Als je erop let, zie je in je tuin of tijdens een wandeling prachtige vlinders fladderen. In Bosland zijn er wel tientallen soorten! Sommige vlinders kom je tegen in je tuin, andere vind je meer aan de rand van het bos of op de heide. Vlinders zoeken doe je best bij mooi weer, het zijn echte zonneklopers! Je vindt ze het vaakst in de buurt van bloemen en bloeiende kruiden of struiken. De beste tijd om vlinders te spotten is de lente en de zomer, maar niet elke vlinder vliegt de hele periode lang. Hieronder vind je 10 vlinders die je in Bosland kan tegenkomen.

Welke van deze vlinders heb je al eens gezien?

Welke vind je de mooiste?

Dagpauwoog

Typisch? Vier grote ogen op zijn vleugels
Wanneer? April, mei en juli tot september
Waar? Overal, ook in jouw tuin
Lielingsplant van de rups? Brandnetel
Extra weetje? De grote ogen op de vleugels schrikken vele vijanden van de vlinder af.

Koninginnenpage

Typisch? Erg grote gele vlinder, met zwarte tekening
Wanneer? eind april tot half juni en juli tot september.
Waar? Overal, ook in jouw tuin
Lielingsplant van de rups? Worteltjes, maar ook pastinaak en venkel
Extra weetje? Wist je dat mannetjes en vrouwtjes elkaar opzoeken door naar heuveltjes en hellingen te vliegen?

Citroenvlinder

Typisch? Felgele kleur
Wanneer? April, mei, juli en augustus.
Vaak de eerste voorjaarsvlinder!

Waar? Bossen, perken tot zelfs in jouw tuin
Lielingsplant van de rups? Sporkehout en wegedoorn
Extra weetje? Deze vlinder overwintert en kan bijna 1 jaar oud worden!

Groentje

Typisch? Kleine groene vlinder. De gemeente Overpelt heeft het groentje geadopteerd om deze zeldzame soort te helpen.

Wanneer? April tot juli
Waar? Heide en bosranden
Lielingsplant van de rups? Dopheide
Extra weetje? De vlinder zit in de top van struiken en kleine boompjes.

Klein koolwitje

Typisch? Volledig wit met zwarte puntjes
Wanneer? april tot oktober
Waar? Overal, ook in jouw tuin
Lielingsplant van de rups? Kool
Extra weetje? Wist je dat dit 1 van de 3 soorten koolwitjes is?

Bont Zandoogje

Typisch? Kleine bruine vlinder met gele vlekjes. Hij kan zich door zijn kleuren erg goed verstoppen.

Wanneer? april tot in september
Waar? Bossen, parken en houtkanten
Lielingsplant van de rups? Grassen

Extra weetje? Vroeger zat dit vlindertje alleen in het bos. Intussen voelt het zich ook daarbuiten thuis.

Boomblauwtje

Typisch? Klein blauw vlindertje dat meestal met de vleugels dicht zit. Aan de onderkant zijn de vleugels zilverwit met kleine zwarte stippen.

Wanneer? half april tot begin juni en juli tot augustus
Waar? Overal, ook in jouw tuin
Lielingsplant van de rups? Klimop en hulst
Extra weetje? Dit klein vlindertje kan erg ver vliegen.

Distelvlinder

Typisch? Oranje met witte en zwarte vlekken.

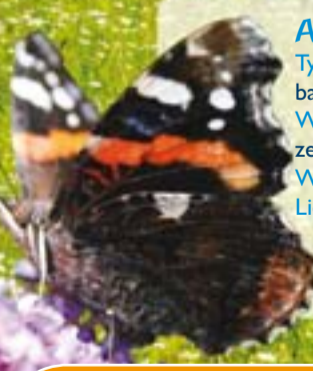
Wanneer? De hele zomer
Waar? Braakliggende terreinen en akkerranden
Lielingsplant van de rups? Distel en brandnetel
Extra weetje? Hij vliegt in de herfst helemaal naar Zuid-Europa of Noord-Afrika

Atalanta

Typisch? Zwarte vlinder met twee oranje banen op zijn vleugels
Wanneer? De hele zomer. In de herfst vliegen ze naar het Zuiden.

Waar? Overal, ook in jouw tuin
Lielingsplant van de rups? Brandnetel.
Extra weetje? Deze vlinders zijn dol op rottend fruit.

Gehakkelde aurelia

Typisch? Gekartelde vleugels met op de onderkant een witte letter C

Wanneer? april tot half mei en half juni tot eind oktober
Waar? In bosranden en open plekjes in het bos. Ook in tuinen en parken.
Lielingsplant van de rups? Brandnetel, Aalbes
Extra weetje? Deze vlinder is dol op rottend fruit

Spelregels

Is je vlinderpion klaar? Heb je een dobbelsteen gevonden? Laat het spel dan maar beginnen! Aan de achterkant van deze pagina vind je het spelbord. De regels zijn eenvoudig. Alle vlinders starten aan de staart van de rups.

De jongste vlinder mag beginnen. Elke speler gooit om de beurt met de dobbelsteen en gaat het aantal vakjes dat de dobbelsteen aangeeft vooruit. Val je op een blanco vakje, dan is jouw beurt voorbij. Er zijn ook speciale vlindervakjes.

Op deze vakjes komt je vlinder iets tegen wat hem vooruithelpt of net terug naar achter zwiert. Gooi je een 6, dan mag je nog eens. Kom je met je vlinderpion op een vakje waar al een vlinder uitrust, dan mag je een vakje verder vliegen. De vlinder die als eerste de Vlindervallei (en het hoofd van de rups) bereikt, is de winnaar.

Maak je eigen vlinderpion

Om het vlinderspel te spelen, heb je een vlinderpion nodig. Die kan je makkelijk zelf maken.

Stap 1 Kies een vlinder en teken hem na op stevig papier.

Stap 2 Knip de vlinder uit langs de randen.

Stap 3 Kleef de vlinder op een kurk. Je pion is klaar!

Het Winder- vallyspel

44. Sommige blauwtjes leven samen met de mieren. Ze helpen elkaar een stapje vooruit. Wissel van plaats met de speler die het boomblauwtje als pion heeft. Geen boomblauwtje? Wissel dan van plaats met de speler links van jou.

57. Je kan smullen van de bloeiende struikheide in Heuvelse Heide. Je mag nog eens gooien.

50. Je hebt een vrouwtjesvlinder gespot en bent helemaal in haar ban. Vlieg 5 plaatsen vooruit.

38. Het heeft geregend, waardoor er kleine plasjes water zijn blijven staan. Hier kan de vlinder lekker drinken. Je mag nog een keer gooien.

33. Je bent verstrikt geraakt in een spinnenweb. Hier raak je niet meer uit. Ga terug naar start.

30. Het bos biedt vlinders heel wat mogelijkheden om beschut te rusten. Zo kunnen ze daarna extra goed vliegen. Ga 4 plaatsen vooruit.

22. Het onkruid in deze tuin wordt niet besproeid maar verwijderd met een brander. Goed zo! Je mag 2 plaatsen vooruit.

25. Er is erg veel wind, die je terug achteruit blaast. Ga 5 plaatsen achteruit.

3. In deze buurt staan veel vlinderstruiken. Daar halen vlinders nectar uit voor extra energie. Ga 5 plaatsen vooruit.

15. Opperlet! Een kat probeert je te vangen. Vlieg snel 2 plaatsen achteruit.

48. De winter duurt langer dan verwacht, het is nog te koud om te vliegen. Sla een beurt over om te wachten tot het warmer wordt.

41. Je komt langs een grote weg en wordt miselijk van de uitlaatgassen. Ga 1 plaats achteruit.

19. In Heestakkerheide werd een bloemenweide ingerzaaid. Vlinders zijn er dol op in het groen! Ga 3 plaatsen vooruit.

5. Oh nee! De buurman heeft gif gesproeid om onkruid te verdrijven. Alle bloemen in de buurt zijn verdord. Sla een beurt over om te wachten tot het gif uitgewerkt is.

STAKT 1

Groenije © Dries Gorissen

Gehakelde Aurelia © Dries Gorissen

Hiervan zijn 16 soorten momenteel zelfs volledig verdwenen. Vlindertjes zijn erg gevoelige dieren en hebben vaak een complexe levenswijze. Als onze natuur en landschappen te zeer verarmen, verdwijnen vaak ook de juiste omstandigheden voor veel van onze soorten. Dan komen ze op de Rode Lijst terecht. Ook algemene soorten verdwijnen dan op vele plaatsen. Dat Bosland nog zoveel vlindertjes huisvest, is daarom niet alleen goed nieuws. Het vertelt ons iets over de natuurrijkdom van Bosland, maar tegelijk ook over het verlies aan vlinders daarbuiten.

Vlinders als barometer

Omdat vlinders ons zoveel vertellen over de toestand van onze natuur volgen we ze in Bosland op de voet. Met de hulp van vele natuurliefhebbers wordt de vlinderfauna in enkele gebieden week na week geteld. Door gerichte zoektochten brengen we nieuwe gebieden in kaart. Dit helpt ons om de juiste maatregelen te treffen. Brede golvende bosranden maken, werken aan bloemenrijke

graslanden en gevarieerde heide, faseren van het maaibeheer in onze bermen, ... het zorgt allemaal voor het behoud van vlinders. Tegelijk profiteren ook vele andere soorten hiervan. En ook hier zitten trouwens echte toppers tussen!

Van nectarcafés en rupsencrèches

Door hard te werken, is het mogelijk onze vlinderweelde zelfs nieuwe kansen te geven. Elke bijdrage is daarbij belangrijk. Door het gebruiken van vlinder-vriendelijke planten en struiken in de tuin maak je nectarcafés waar vlindertjes even op krachten kunnen komen. Met hernieuwde energie kunnen ze dan weer verder op zoek naar een interessante partner; geschikt leefgebied of de juiste planten om eitjes op af te zetten. Waar iets meer ruimte is, is het ook nuttig om kleine, slordige hoekjes te maken. Je kan de natuur er een beetje vrij spel geven. De planten die er groeien vormen vaak het voedsel voor de rupsen van vlinders. Zo maken we zowaar rupsencrèches.

Deze hoekjes bieden ook interessante schuilmogelijkheden voor de overwintering. Van daaruit kan een nieuwe generatie vlinders dan weer onze tuinen bevolken.

Vooraf ook genieten

Het is dus nog volop genieten in Bosland. In schakeringen van geel, rood, blauw en groen verfraaien de vlinders ons landschap. En ze vertellen ook een verhaal van diversiteit van natuur en van boeiende relaties tussen plant, dier en landschap. De komende jaren mag je in Bosland nog nieuwe initiatieven verwachten die onze vlindertjes centraal plaatsen. Zo worden zij ook mee ambassadeur van onze natuurpracht om van te genieten.

Noord-Limburg staat deze zomer volledig in het teken van kids! Deze regio is één grote openluchtspeeltuin, perfect voor kinderen van 5 tot 12 jaar. Zeker in de zomervakantie wanneer het er gonst van de kindvriendelijke activiteiten en evenementen.

Elke zondagnamiddag in juli en augustus verandert telkens een andere Noord-Limburgse gemeente in een kinderparadijs. Van 14 tot 18 uur amuseren je rakkertjes zich volop met gratis kinderspeelactiviteiten en leuke activiteiten, telkens in een ander thema. Een overzicht van activiteiten vind je op de website www.toerismelimburg.be/kidsummer.

Kinderen die zich deze zomer vervelen? Onmogelijk. Want in de Limburgse Kempen is deze zomer alles kids.

foto © Rasa Zulkaukaitė

Een supertip voor zondag 5 juni:

Vlinderinstuif in de Vlindervallei

In opdracht van Bosland organiseren studenten van de Xios-hogeschool, onder de naam Amusefull-events, voor de eerste maal een 'Vlinderinstuif'. Het wordt een leuke gezinsnamiddag waarbij de vlinders onze gastheer zijn en ons onderdompelen in de kleurrijke natuur van Bosland.

De Vlinderinstuif gaat door in de Vlindervallei. Enkele jaren geleden werd hier een Vlinderbos aangelegd in het kader van een geldinzamelactie voor Kom op tegen Kanker. Sindsdien is er hard gewerkt om de vallei nog meer aantrekkingskracht te geven voor vlinders en bezoekers. Vanuit de centrale picknickplaats kan je intussen genieten van een afwisselend landschap met graslanden, extensieve akkertjes, houtkanten en het jonge Kom op tegen Kanker-bos.

Om de Vlindervallei en de rijke natuur in de kijker te zetten, wordt een heuse picknick georganiseerd. Voor een rijkelijk gevulde picknickmand betaal je slechts 5 euro/persoon. De opbrengst wordt terug geschonken aan Kom op tegen Kanker. Reserveer jouw picknick wel op voorhand want er zijn slechts

300 pakketten beschikbaar. Snel zijn is de boodschap!

De hele namiddag staan nog leuke activiteiten gepland. De allerkleinste kunnen zich uitleven met spelletjes zoals reuze Vlindermemory, Reuze Domino, Vlinderbibber,... Wie de handen uit de mouwen wil steken kan deelnemen aan creatieve workshops. Tussendoor is er tijd om een sapje te drinken bij de nectarbar. Je kunt ook mee met de boswachter op Vlindersafari. Samen met vlinderkenners ga je mee op ontdekking in de wondere wereld van de vlinders!

De vlinderinstuif vindt plaats op 5 juni 2011 van 12.00u tot 17.00u in de Vlindervallei (Vriesput Lommel). Noteer alvast deze datum in je agenda!

Bestel jouw picknickpakket op vlinderinstuif@hotmail.be of op 0472/08 10 71. Meer info op www.bosland.be

Festiviteit aan de zaadboomgaard

Langs het fietsroutenetwerk op de Oude Diestersebaan in Lommel (tussen knooppunt 229 en 265), kom je vanaf juni een bijzondere nieuwe rustplaats tegen. Hier wordt immers een nieuwe zaadboomgaard aangelegd. In deze zaadtuin worden zaden van **Planten van Hier** geogst, om nieuwe bomen en struiken te kweken.

Aan de ingang van de zaadboomgaard kom je er op een speelse manier alles over te weten en kan je rustig je picknick opeten. Op 12 juni is er een leuke **festiviteit** voor groot en klein, helemaal gratis.

Ontdek de wereld van de bijen en andere diertjes die er rondvliegen. Luister naar verhaaltjes over de bomen en struiken. Maak zelf je eigen insectenhotel of win een leuke prijs door mee te doen aan de natuurkwis.

Op hetzelfde moment is het de Ford fietsdag, waarbij je voor één keer met de fiets het Ford-testcircuit mag uitproberen. Spring dus op je fiets en kom zeker eens langs!

Colofon

Deze nieuwsbrief wordt tweemaal per jaar gratis verspreid in de gemeenten Hechtel-Eksel, Overpelt en stad Lommel.

Volgende uitgave: oktober 2011.

V.U. Bert Vanholen,

Voorzitter van Interlokale Vereniging Bosland

Redactie: Secretariaat Bosland

p.a. Koningin Astridlaan 50 bus 5, 3500 Hasselt,

www.bosland.be, info@bosland.be

Ontwerp en druk: www.drukkerij-grafico.be

Activiteitenkalender

Vlinderinstuif

Vriesput, Lommel.

Zondag 5 juni: 12.00u - 17.00u

- Gezellige picknick voor het hele gezin in de Vlindervallei. Bestellen van picknickmanden kan via vlinderinstuif@hotmail.be of op GSM-nr. 0472/ 08 10 71 (max. 300 deelnemers).
Organisatie van Xios Hogeschool en Bosland - Gratis

Festiviteit aan de zaadboomgaard

Oude Diestersebaan, Lommel,

vlakbij de Ford testbaan.

Zondag 12 juni: 13.00u - 16.00u

- Een leuke festiviteit voor groot en klein.
Organisatie van Regionaal Landschap Lage Kempen met steun van Bosland - Gratis

Verrassende wandeling met de boswachter door bos en duin met schattenzoektocht op kindermaat.

In den Brand, Kamertstraat z/n, Hechtel-Eksel.

Zaterdag 18 juni: om 14.00u.

- Organisatie van Bosland - Gratis**

Kids Summer - Ahoi Piraten!!!

Speeltuin 't Pelterke, Jeugdlaan 4, Overpelt.

Zondag 31 juli

- Piratenkindershow, schminkstanden, piratencloons en veel pret!
Info: www.toerismelimburg.be/kidsummer

Kids Summer - Spannend Avontuur

Blauwe Meer, Kattenbos 169, Lommel.

Zondag 14 augustus

- Avontuurlijke luchtkussens, klimmuur met speleobox, boogschieten, gocarts, balanz-bike...
Info: www.toerismelimburg.be/kidsummer

Film in het Bos

Heesakkerpark, Breugelweg z/n, Overpelt.

Vrijdag 19 augustus - 20.00 u

- Een gezellige filmavond in open lucht voor het hele gezin. Best een dekentje en een zaklamp meebrengen.
Inschrijven via www.vbv.be/filmintbos of 09/264 90 55, 2 euro/persoon, 5 euro/gezin.
Voor meer info surf naar www.bosland.be
Organisatie van Bosland en Vereniging voor Bos in Vlaanderen

Kids Summer - Een-twee-drie fantasie

Het Molenhuisje, Windmolenstraat,

Hechtel-Eksel. Zondag 21 augustus

- Fantasiemolen, verfmuur, creatieve workshops en ponyritjes.
Info: www.toerismelimburg.be/kidsummer

Kids Summer - Ple-zand Lommel

Centrum Lommel. Zondag 28 augustus

- Dag van het Zand, zoektocht, blotevoetenpad, workshops (zandschilderen, glazen voorwerpen vullen en veel meer).
Info: www.toerismelimburg.be/kidsummer